

Úvod do psychologie

14.10.2009

14.10.	Stanislav Fiala Markéta Tkadlečková	???
21.10.	Lenka Polešovská Lenka Řezáčová Monika Laurinová	Mumie u jídelního stolu Ženská psychologie Imaginární svět
4.11.	Tereza Staňková Tomáš Siuda Anna Kultová	Nevyšlapanou cestou Matějček – Eseje Láska a její kat
11.11.	Tereza Němcová Tatiana Dumbrava Zuzana Uhrová	Umění diplomatického jednání Muž, který si pletl manželku s kloboukem Lži na pohovce
25.11.	Nikol Eklová Jiří Šubrt Veronika Voráčková	Umění milovat – Fromm Styron – Viditelná temnota Malá knížka o velké paměti
2.12.	Barbara Veselá Erika Vlasáková Eva Nentvichová	Psychologie trhu Psychologie úsměvu (Co to je? Upřesnit!) Slunění v dešti
9.12.	Silvie Šafářová Simona Handlová Vilma Knetlová	Psychologie adolescence Mozek a jeho duše nebo Záhady exp. psychologie Neslibovala jsem ti procházku růžovým sadem
16.12.	Tomáš Svěrák David Havelka Barbora Hanková	Neobvyklá psychoterapie Miltona H. Ericksona Když Nietzsche plakal Matky psychoanalýzy

Charakteristiky vědecké publikace

- 1) Kniha musí projít recenzním řízením
 - **lektor** (recenzent) – ověřuje vědeckou úroveň práce, popř. navrhuje přepracování
 - uvedeno v úvodu knihy

Lektoroval: prof. PhDr. Stanislav Kratochvíl, CSc.

© David Kuneš, 2009

Portál, s. r. o., Praha 2009

ISBN 978-80-7367-541-7

Charakteristiky vědecké publikace

2) V textu jsou uvedeny odkazy na literární zdroje – tzv. **citace**

srovnávání tedy nezřídka pomáhá udržet nebo posílit pozitivní sebeobraz (Wood, Wilson, 2003).

Ještě jiným principem vedoucím nepřímo k sebepoznání může být *identifikace*. Děti (ale nejenom ony) se obvykle „vidí“ v lidech, k nimž mají kladný vztah, a naopak se nechtějí podobat těm, ke kterým chovají záporné pocity. Je to patrné zejména u velmi malých dětí, které se pokoušejí identifikovat většinou s rodičem stejného pohlaví (Vágnerová, 2000).

Charakteristiky vědecké publikace

3) Seznam použité **literatury** na konci knihy:

Literatura

- Balint, M. (1999). *Lékař, jeho pacient a nemoc*. Praha: Grada.
- Beck, A. (1997a). Cognitive Therapy: Reflections. In: Zeig, J. (ed.), *The Evolution of Psychotherapy – The Third Conference*. New York: Brunner/Mazel, 55–67.
- Beck, A. (1997b). Discussion by Aaron Beck, M. D. In: Zeig, J. (ed.), *The Evolution of Psychotherapy – The Third Conference*. New York: Brunner/Mazel, 79.
- Beck, A. (2005a). *Kognitivní terapie a emoční poruchy*. Praha: Portál.

Charakteristiky vědecké publikace

4) Kniha vyšla u nakladatelství zaměřeného na psychologické **vědecké** publikace:

- **Portál** <http://www.portal.cz/>
- **Triton** <http://www.tridistri.cz/webshop/>
- **Grada** <http://www.grada.cz/>
- **Galén** <http://www.galen.cz/idistrik/vydav/>
- **Academia**
<http://www.academia.cz/>
- Různá menší nakladatelství - **EMITOS, Cesta, Práh**

Charakteristiky vědecké publikace

5) Na knihu odkazuje vědecká **autorita**:

- doporučení na přednášce
- seznamy doporučené literatury v odborných učebnicích

Literatura doporučená k dalšímu studiu:

Beck, A. (2005). *Kognitivní terapie a emoční poruchy*. Praha: Portál.

Ellis, A., MacLaren, C. (2005). *Racionálně emoční behaviorální terapie*. Praha: Portál.

Možný, P., Praško, J. (1999). *Kognitivně-behaviorální terapie – úvod do teorie a praxe*. Praha: Triton.

Praško, J., Možný, P., Šlepecký, M. a kol. (2007). *Kognitivně behaviorální terapie psychických poruch*. Praha/Kroměříž: Triton.

Archetypy, prototypy, stereotypy ...

ještě k minulé otázce studenta:

Carl Gustav Jung – slovní asociační experiment

- seznam slov, které zadával zkoumané osobě
- požadoval okamžitou reakci bez přemýšlení – tím chtěl vyvolat **nevědomý** obsah
- všimnul si, že některá podnětová slova vyvolávají podobnou reakci (latence, podobné odpovědi)
- **komplex/osobní nevědomí**
- **archetyp/kolektivní nevědomí**

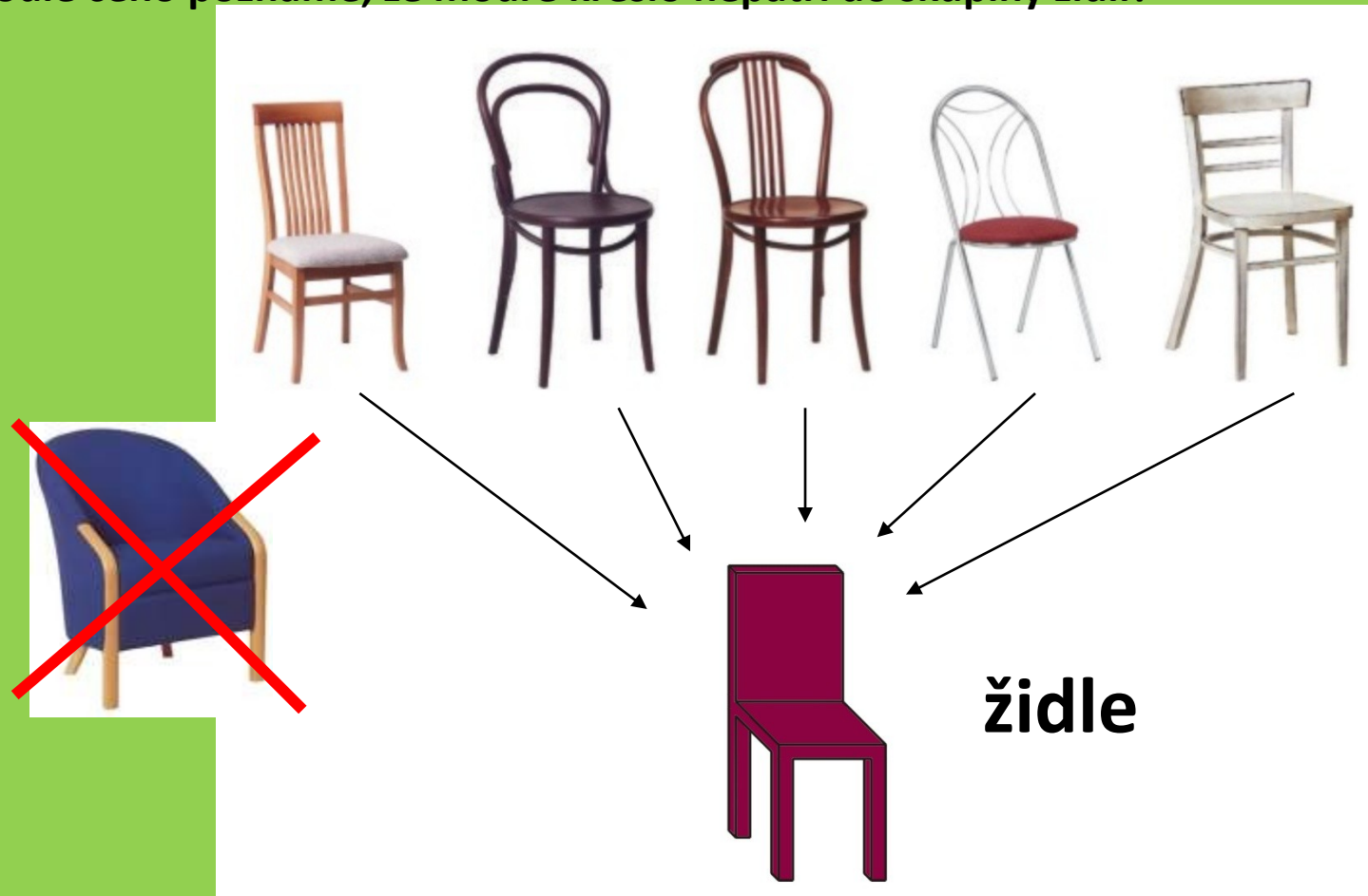
Archetypy, prototypy, stereotypy ...

cvičení:

- zavřít oči a představit si židli
- namalovat ji na kus papíru
- popsat, jaké jsou její základní znaky – co dělá židli židlí?

Archetypy, prototypy, stereotypy ...

Podle čeho poznáme, že modré křeslo nepatří do skupiny židlí?

Archetypy, prototypy, stereotypy ...

- **Teorie prototypů** – kognitivní psychologie, vnímání
 - obecní psychologové zjistili, že si zrakové vjemy uspořádáváme do kategorií, vytváříme jejich **prototyp**, který je jakýmsi **ideálním zástupcem** skupiny
 - Nejprve jednoduché objekty, poté zobecněno i na složitější jevy – lidské obličeje atd.

Archetypy, prototypy, stereotypy ...

- **Teorie prototypů v praxi**
 - výzkumy – poznáváme „umělé“ obličej
 - filmové typy – máme pocit, jakoby jsme je znali atd.

Archetypy, prototypy, stereotypy ...

- **Teorie stereotypů** – sociální psychologie
 - stereotypně posuzujeme určité skupiny osob (černoši, němci, rómové ...)
 - stejně jako v předchozím případě si vytváříme určitý **stereotypní obraz** zástupce určité kategorie, a to i tehdy, pokud jsme se s ním nikdy nesečkali!!
 - současní vědci se domnívají, že prototypy a stereotypy jsou totéž

Archetypy, prototypy, stereotypy ...

- **Kategorické učení – neuropsychologie**

Dva systémy učení:

- **neokortikální** – systém pomalého učení; nové poznatky se začleňují do kategorií - aby se lidé vyznali ve světě, zjednodušují přijímanou informaci
- **hippokampální** – systém rychlého učení; nové poznatky se neshodují se stávajícími kategoriemi, tyto se přetváří nebo se vytváří kategorie nová

Archetypy, prototypy, stereotypy ...

Má pravdu Jung, který tvrdí, že existují archetypy či pravzory, které dědíme po mnohé generace?

Nebo jenom jako první objevil, že si lidé své zkušenosti ukládají kategoricky a že jsou určité obecné kategorie (mužskost, ženskost, hrdina ...) u lidí podobné, a to bez ohledu na jejich národnost atd.?

System věd – dělení podle metody

Empirické/přírodní

- matematika
- biologie
- lékařství
- geologie
- chemie

Humanitní/společenské

- filologie
- sociální vědy
 - sociologie
 - ekonomie
 - religionistika
- kulturní vědy
 - **psychologie**, filozofie, antropologie, teologie ...

System věd – dělení podle metody

Empirické/přírodní

- Exaktní (přesné)
 - formulují obecně platné zákony, pravidla
- objektivní
- Hlavní metody:
 - pozorování
 - experiment

Humanitní/společenské

- Pravděpodobnostní (méně přesné)
 - formulují pravidla založená na pravděpodobnosti
- intersubjektivní – shodná výpověď více jedinců
- Hlavní metody:
 - pozorování, experiment
 - rozhovor, dotazníková šetření
 - analýza produktů

Postavení psychologie v systému věd

- Řadí se ke společenským vědám
- Čerpá z/je ovlivněna matematikou (statistikou), lékařskými vědami, sociálními vědami (sociologií) a filozofií a některé z nich zpětně ovlivňuje

Psychologie jako vědní obor

- **Psychologie** je věda, která studuje lidské chování a prožívání.

nebo lépe

- **Psychologie** je věda, která studuje lidské chování, mentální procesy a tělesné dění, včetně jejich vzájemných vztahů a interakcí.

Cíle psychologie

1) **popsat** různé projevy chování a duševního dění

- K tomu se používají (nejen) následující metody:
 - a) pozorování
 - b) rozhovor
 - c) experiment
 - d) diagnostické testy

Cíle psychologie

2) vysvětlit lidské chování a prožívání

- vytváření **psychologických teorií** – souvislých soustav hypotéz, názorů a přesvědčení, které umožňují vysvětlit data získaná psychologickými metodami
- spousta teorií je dána tím, že lidské chování a prožívání je velmi složité

Cíle psychologie

3) **předvídat** (predikovat) lidské chování a prožívání

- složité, protože předvídání dějů může ovlivnit jejich průběh (**sebenaplňující proroctví**)

Cíle psychologie

4) zvyšování lidské spokojenosti a zdraví

